

PROGRAMA DE EDUCACIÓN, FORMACIÓN
E DIVULGACIÓN AMBIENTAL
SOBRE A REDUCCIÓN
E XESTIÓN DOS RESIDUOS
NA PROVINCIA DE PONTEVEDRA

CURSO 2026 - 2027

PRESENTACIÓN DO PROGRAMA

A xestión dos residuos é un dos máis importantes e complexos retos ambientais a afrontar polos concellos. As solucións pasan principalmente pola correcta separación do lixo, para facer viable o seu correcto tratamento e evitar a escalada de custes, sendo necesaria por tanto a implicación dunha poboación informada e concienciada.

A Deputación de Pontevedra fai unha aposta clara pola colaboración cos concellos para afrontar os requirimentos da normativa e sociedade actuais.

Destinatarios principais do Programa:

- Comunidade educativa no seu conxunto:
 - Infantil
 - Primaria e secundaria
 - Profesorado
- Centros de ensino especial e Centros ocupacionais
- Poboación en xeral

OBXECTIVOS DO PROGRAMA

- Concienciar á comunidade educativa da problemática dos residuos.
- Achegar coñecementos sobre os residuos urbanos.
- Capacitar para a acción na minimización e correcta separación e xestión dos residuos domésticos.
- Fomentar actitudes cívicas e de corresponsabilidade co medio social e natural.
- Complementar e reforzar a educación ambiental realizada polos propios centros, adecuando dentro do posible o Programa ás demandas e necesidades de cada centro.

CONTIDOS DO PROGRAMA

Actividades didácticas en centros de ensino

Realizadas no propio centro de ensino polo equipo didáctico de Ponte a Zero, coas adaptacións metodolóxicas oportunas segundo o nivel correspondente.

Solicitaranse cubrindo e enviando a ficha correspondente (véxase final do documento).

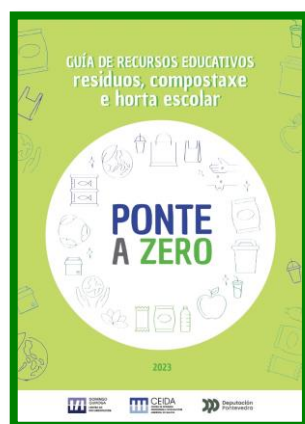
En todo caso, as actividades non terán custe para os centros.

- Exposición itinerante
- Formación do profesorado
- Actividades educativas para ensino infantil
- Actividades educativas para centros primaria e secundaria, ciclos formativos e bacharelato

Guía de Recursos Bibliográficos

Poderá solicitarse conxuntamente coas actividades ou de maneira independente. Recursos técnicos de referencia dirixidos ao persoal docente sobre os residuos urbanos, ofertado polo Centro de Documentación "Domingo Quiroga". Pode descargarse na ligazon:

<https://www.ceida.org/gl/biblioteca-e-documentacion/ponte-a-zero-guia-de-recursos-educativos-sobre-residuos-compostaxe-e>

✉ Para calquera dúbida sobre o presente programa, contactar en:

✉ ponteazero@gmail.com ☎ 986264193 - 665471192 - 986505180

NORMAS E CONDICIÓN DO PROGRAMA

- Cada centro de ensino deberá enviar **unha única ficha de solicitude**, indicando unha persoa responsable da xestión das actividades e a comunicación entre o centro e a coordinación do Programa. A maiores do teléfono do centro, se é posible, achegar un número móbil e os horarios de contacto. A persoa coordinadora do centro terá que trasladar a cada mestre/a as indicacións e especificacións de cada actividade.
- A ficha de solicitude ten que incluír toda a información indicada, cuberta preferentemente en ordenador e remitida en formato pdf, word ou odt (evitar capturas ou fotografías).
- As actividades deberán solicitarse mínimo con **1 semana de antelación**, indicando datas/meses preferentes, tendo en conta que as datas adxudicaránse en función da demanda e da dispoñibilidade.
- Algunhas actividades precisan de montaxe previo e tempo para reorganizar o material entre quendas. Precisamos que o centro o teña en conta para que o espazo de traballo estea dispoñible o tempo suficiente.
- **É necesaria presenza docente** durante o desenvolvemento da actividade.
- O centro deberá comunicar a presenza de participantes con **necesidades especiais** para procurar adaptar as actividades para a integración de todo o alumnado.
- **Materiais:** a maioría dos materiais necesarios para o desenvolvemento das diferentes actividades serán proporcionadas polo equipo Ponte a Zero. Nalgúns casos pedirase ao centro e alumnado achegar certos materiais (indicados nas fichas), coa fin de implicar na reutilización e reciclaxe dos diferentes residuos.
- No caso de ser posible, agradecemos facilidade de praza de aparcadoiro no mesmo colexio para as/os educadores e o transporte de materiais.

Exposición didáctica itinerante

- 🔄 **Contido:** Composta por 11 paneis sobre os residuos e a súa xestión: a problemática do lixo, composición do lixo urbano, os tres R's, a compostaxe, o papel, o vidro, plástico e metais, residuos especiais (RAEE, pilas, aceites...), os puntos limpos, que podes facer ti?
- 🔄 **Destinatarios:** Todo o centro de ensino
- 🔄 **Nº de participantes:** Sen límite
- 🔄 **Duración:** O período de préstamo inicial será dunha semana, podendo ampliálo no caso de estar dispoñible.
- 🔄 **Necesidades de material do Centro:** Espazo libre para a instalación dos 11 paneis (1 m de ancho cada un) e espazo para a visita do alumnado.
- 🔄 **Observacións:** A cesión será gratuíta, e será instalada polo equipo educativo aproveitando algunha das xornadas de actividades no centro de ensino.

O centro de ensino responsabilizarase da custodia dos materiais da exposición durante o período de préstamo, así coma do cumprimento das bases de cesión.

ACTIVIDADES PARA ENSINO INFANTIL

Contacontos + Obradoiro: A Patrulla Reciclaxe

🔄 **Contido:** Proposta que combina narración oral e xogo cun sinxelo obradoiro para tratar a necesidade de coidar o planeta e a xestión dos residuos, afondado na redución, reutilización e reciclaxe do lixo. A narración presenta aos animais que viven nos contedores e vixían que separamos ben o lixo. Nela empréganse monicreques que están coidadosamente elaborados con material de refugallo. Con eles e co obradoiro final para realizar a nosa propia patrulla tentamos, ademais de afondar en temas medioambientais, espertar a creatividade e a curiosidade polo traballo manual e artístico entre os máis cativos.

🔄 **Destinatarios:** Ensino Infantil (de 3 a 6 anos)

🔄 **Nº de participantes:** 20-25 por quenda (Máximo 2 quendas por día)

🔄 **Duración:** 50-60 minutos por quenda. Como son actividades moi interactivas o tempo varía en función da participación e da interacción de cada grupo.

🔄 **Necesidades de material do Centro:** É necesario que o alumnado aporte un rolo de papel hixiénico (para afondar na idea da reutilización do lixo) así como rotuladores e ceras para colorear.

🔄 **Necesidades técnicas:** Para a montaxe do escenario son precisos 5-10 minutos. A desmontaxe se realiza en paralelo ao obradoiro.

Para o desenvolvemento da actividade precisamos un espazo amplo, onde a cativada sentará no chan para fomentar a participación.

Contacontos + Obradoiro: Aventuras dunha monda de pataca

🌱 **Contido:** Actividade participativa que explica dun xeito entretido e moi sinxelo o proceso de compostaxe e o traballo na horta a través da narración con manipulación de obxectos, xogos e un sinxelo obradoiro.

A narración conta as aventuras dunha pataca desde que a plantan, ata que volve de novo a horta convertida en compost. En función das características do grupo, remataremos a sesión cunha acción interactiva do alumnado cos bonecos “botando saquiños de compost na horta” ou cun obradoiro no que imos realizar un boneco dunha miñoca e experimentar co seu movemento.

🌱 **Destinatarios:** Ensino Infantil (de 3 a 6 anos).

🌱 **Nº de participantes:** 20 participantes por quenda (Máximo 2 quendas día)

🌱 **Duración:** 60 minutos por quenda. Como son actividades moi interactivas o tempo varía en función da participación e da interacción de cada grupo.

🌱 **Necesidades de material do Centro:** Rotuladores e bandexa.

🌱 **Necesidades técnicas:** Para a montaxe do escenario son precisos 10-20 minutos e para a desmontaxe 5-10 minutos.

Para o desenvolvemento da actividade precisamos un espazo amplo, onde a cativada sentará no chan para fomentar a participación.

XOGO

Xogo: Xogo da miñoca

♻️ **Contido:** Actividade deseñada para abordar, de xeito lúdico e ameno e mediante xogo nun gran taboleiro, os conceptos básicos da xestión dos residuos, incluíndo aspectos como a recollida selectiva, fraccións dos residuos ou animais que interveñen na compostaxe.

Realízase unha pequena presentación previa en PPT sobre os residuos, seguida do xogo, no cal de forma colaborativa e non competitiva, con preguntas e pequenas probas as/os participantes deberán ir superando etapas para chegar a un “mundo sostible”.

♻️ **Destinatarios:** 1º ciclo de ensino primario.

♻️ **Nº de participantes:** 12/13 participantes por quenda (Máximo 2 quendas por día).

♻️ **Duración:** 50 – 60 minutos por quenda.

♻️ **Necesidades de material do Centro:** Espazo amplo para a colocación do taboleiro do xogo no chan. Pizarra dixital ou ordenador e proxector.

CHARLAS

Xornada de formación para o profesorado

♻️ **Contido:** Charla de formación e achegamento á xestión dos residuos e ao seu aproveitamento didáctico. Información xeral sobre as actividades do programa.

A petición do centro, a temática da charla pode centrarse especificamente en algúns dos temas do proxecto, a modo de exemplo:

- Horta escolar
- Compostaxe
- Residuos electrónicos
- Ecoauditoría
- Calquera tema específico relacionado cos residuos

♻️ **Destinatarios:** Profesorado e ANPAs de todos os niveis educativos.

♻️ **Nº de participantes:** Sen límite, en función da capacidade da aula.

♻️ **Duración:** Entre 50 e 90 minutos.

♻️ **Necesidades de material do Centro:** Canón e ordenador. Aula axeitada ao número de participantes.

♻️ **Observacións:** Poderá realizarse de forma presencial ou online segundo a preferencia dos participantes.

Charla - coloquio: Que facemos cos residuos?

♻️ **Contido:** Que pasa cos nosos residuos en canto a botas ao contedor e por que o noso modelo actual de consumo é insostible? Nesta charla analizaremos a crise invisible dos residuos urbanos, o colapso dos vertedoiros e o grave impacto ambiental dos residuos nas nosas cidades, terras e océanos. Descubriremos como a regra das 3R (Reducir, Reutilizar, Reciclar) fundamentalmente a primeira son ferramentas clave para transicionar cara a un modelo de residuo cero.

Cada charla vai apoiada por material audiovisual e complementario.

♻️ **Destinatarios:** 2º, 3º ciclo de primaria, secundaria e bacharelato, profesorado, ANPAs, público xeral.

♻️ **Nº de participantes:** 25 (1 grupo/aula) por quenda. Consultar grupos de mais participantes. Poden realizarse varias quendas no mesmo día.

♻️ **Duración:** 50-60 minutos por quenda.

♻️ **Necesidades de material do Centro:** Ordenador e proxector.

Charla - coloquio: A problemática dos residuos de aparellos eléctricos e electrónicos

🔄 **Contido:** Os residuos de aparellos eléctricos e electrónicos (RAEE) son un dos fluxos de residuos que máis crecen no mundo e poñen en grave perigo a nosa contorna e a saúde de comunidades vulnerables. Nesta charla analizaremos o impacto ecolóxico da contaminación por parte dos seus compoñentes e as profundas desigualdades sociais ligadas á súa xestión global. O obxectivo é propoñer solucións urxentes baseadas na economía circular e o consumo responsable.

Cada charla vai apoiada por material audiovisual e complementario.

🔄 **Destinatarios:** ESO e bacharelato, profesorado, ANPAs, público xeral.

🔄 **Nº de participantes:** 25 (1 grupo/aula) por quenda. Consultar grupos de mais participantes. Poden realizarse varias quendas no mesmo día.

🔄 **Duración:** 50-60 minutos por quenda.

🔄 **Necesidades de material do Centro:** Ordenador e proxector.

Charla - coloquio: Evitando o estrago alimentario

- ♻️ **Contido:** Charla con apoio de proxección e elementos de mostra. Achegamento a este grave problema a nivel local e global, as súas causas, e implicacións ecolóxicas, sociais e económicas.
Pautas de acción no ámbito persoal e colectivo.
- ♻️ **Destinatarios:** 2º e 3º ciclo de primaria, secundaria e bacharelato.
- ♻️ **Nº de participantes:** 25 (1 grupo/aula). Máximo 3 quendas por día.
- ♻️ **Duración:** 50 minutos por quenda.
- ♻️ **Necesidades de material do Centro:** Ordenador e proxector.

OBRADOIROS

Obradoiro: Dando nova vida aos residuos

- ♻️ **Contido:** Logo dunha breve presentación sobre os tres R's, e a súa implicación na correcta xestión do lixo, realizarase un obradoiro de reciclaxe e reutilización de residuos domésticos. Realizarase un obxecto decorativo, xoguete ou complemento persoal.
- ♻️ **Destinatarios:** 1º e 2º ciclo de primaria
- ♻️ **Nº de participantes:** 12/13 participantes por quenda. Máximo 2 quendas por día.
- ♻️ **Duración:** 50 minutos por quenda.
- ♻️ **Necesidades de materiais dos participantes:** cada participante ten que traer da súa casa
 - Para 1º ciclo: caixas de ovos de cartón e lá.
 - Para 2º ciclo: tetrabrics.
 - Para todos: tesoiras, ceras, lapis de cores, rotuladores...
- ♻️ **Necesidades de material do Centro:** Mesa para colocar o material. Pizarra dixital ou ordenador e proxector.
- ♻️ **Observacións:** É importante facer grupos pequenos para o correcto desenvolvemento da actividade e garantir a participación de todos.

Obradoiro: Quen vive aí?

♻️ **Contido:** Coa axuda de diferentes instrumentos de observación e ferramentas sinxelas realizarase a identificación de invertebrados presentes no composteiro, sinalando a súa función no proceso da compostaxe.

Igualmente sinalaranse os “intrusos”: aqueles potenciais materiais impropios (plásticos, envases...).

♻️ **Destinatarios:** 2º e 3º ciclo de primaria, secundaria e bacharelato.

♻️ **Nº de participantes:** 25 (1 grupo/aula). Máximo 2 quendas por día.

♻️ **Duración:** 50 minutos por quenda.

♻️ **Necesidades de material do Centro:** Mesa para colocar o material. Ordenador e proxector.

♻️ **Observacións:** Esta actividade realizarase con prioridade nos centros que dispoñen de composteiro en funcionamento. ***No caso de non dispor de composteiro debe ser indicado na solicitude.***

Obradoiro: Os Microplásticos

♻️ **Contido:** Charla inicial sobre a problemática xeral dos microplásticos, tanto microfibras e microesferas coma os procedentes da fragmentación de plásticos convencionais, e a súa penetración nos ecosistemas e cadea alimentaria.

A parte práctica consiste na análise visual, coa axuda de instrumentos de observación dunha mostra de terra ou area do propio xardín ou patio do centro escolar, avaliando a posible presenza de microplásticos, a súa orixe e tipoloxía.

♻️ **Destinatarios:** 2º e 3º ciclo de primaria, secundaria e bacharelato.

♻️ **Nº de participantes:** 25 (1 grupo/aula). Máximo 2 quendas por día.

♻️ **Duración:** 50 minutos por quenda.

♻️ **Necesidades de material do Centro:** Mesas para a colocación do material. Ordenador e proxector.

Charla + Obradoiro:

Residuos Con-Ciencia – Limpadores ecológicos

♻️ **Contido:** Actividade teórico-práctica. Charla seguida dun obradoiro no que se elaborarán limpadores e entregaranse receitas para substituír algúns dos produtos comerciais por preparados naturais a base de plantas e esencias, vinagre e bicarbonato, entre outros, ao tempo que se traballan e conceptos básicos de química, fisioloxía e sustentabilidade.

O armario de produtos de limpeza e drogaría na nosa casa adoita ser un auténtico arsenal químico, con capacidade de provocar danos na nosa saúde e ao medio ambiente.

A actividade achega capacidades para realizar mellores escollas neste ámbito e pautas de manexo, evitando accidentes e intoxicacións.

♻️ **Destinatarios:** 2º e 3º ciclo de primaria, secundaria e bacharelato.

♻️ **Nº de participantes:** 25 (1 grupo/aula). Máximo 2 quendas por día.

♻️ **Duración:** 50 minutos por quenda.

♻️ **Necesidades de material do Centro:** Mesas para a colocación do material, toma de auga próxima. Pizarra dixital ou ordenador e proxector.

Charla + Obradoiro:

Resíduos Con-Ciencia – Experiencias co pH do solo

Contido: Actividade teórico-práctica que permite visualizar e entender conceptos e procesos, tanto físico-químicos como biolóxicos.

No desenvolvemento da actividade analizaranse os parámetros para coñecer a calidade do solo, os macronutrientes e micronutrientes, o seu pH e as opcións de cultivo mais axeitadas segundo a tipoloxía de cada un e os aportes de compost.

Exposición teórica na aula seguida dun experimento práctico de medición do pH de diferentes tipos de solo.

Destinatarios: 2º e 3º ciclo de primaria, secundaria e bacharelato.

Nº de participantes: 25 (1 grupo/aula). Máximo 2 quendas por día.

Duración: 50 minutos por quenda.

Necesidades de material do Centro: Mesas para a colocación do material. Ordenador e proxector.

Charla + Obradoiro:

Residuos Con-Ciencia – Manexando o composteiro

♻️ **Contido:** Actividade teórico-práctica que axuda a capacitar para o manexo dun composteiro común domiciliario, ao tempo que aproveita para abordar, de xeito práctico e ameno, aspectos básicos de física e química, microbioloxía e zooloxía.

A compostaxe permite a transformación ordenada dos biorresiduos nun valioso substrato para hortas e xardíns, sempre que se sigan unha serie de instrucións e procedementos.

Exposición teórica, na aula ou *in situ* xunto ao composteiro do centro de ensino, seguida dun obradoiro práctico no mesmo.

♻️ **Destinatarios:** 1º, 2º e 3º ciclo de primaria, secundaria e bacharelato.

♻️ **Nº de participantes:** 25 (1 grupo/aula). Máximo 2 quendas por día.

♻️ **Duración:** 50 minutos por quenda.

♻️ **Necesidades de material do Centro:** Ordenador e proxector.

♻️ **Observacións:** Esta actividade realizarase nos centros onde existe composteiro instalado, ***non se realiza a montaxe de novos composteiros.***

Charla + Asesoría: Introducción á horta escolar

♻️ **Contido:** Actividade teórico/práctica para impulsar e axudar a creación dunha horta escolar. Coñeceremos o tamaño da horta, bancais, orientación. Saberemos cales son os recursos básicos (sementes, plantas, auga, fertilizantes e ferramentas), cultivos e características do terreo. Calendario de plantación, asociacións e fertilizantes para enriquecermos o solo.

É unha explicación teórica na aula, podendo ir seguida de pequenas demostracións ou actividades prácticas.

♻️ **Destinatarios:** 2º, 3º ciclo de primaria, secundaria e bacharelato.

♻️ **Nº de participantes:** 25 (1 grupo/aula). Máximo 2 quendas por día.

♻️ **Duración:**

- Opción 1: 50 minutos actividade teórica.
- Opción 2: 90 minutos actividade teórica e prácticas na horta do centro.

♻️ **Necesidades de material do Centro:** Mesa, ordenador e proxector.

♻️ **Observacións:** A opción 2 garante tempo para as actividades prácticas ou demostracións. ***Non se realiza a montaxe da horta, pero ofrecemos asesoramento por teléfono ou Email durante o curso lectivo.***

Obradoiro + Asesoría: Ecoauditoría do centro de ensino

🔄 **Contido:** Coa axuda do alumnado e profesorado procederase á revisión e avaliación dos sistemas de recollida e xestión de residuos no centro: recollida selectiva, papeleiras e colectores, composteiro.

De modo complementario, daranse propostas de mellora noutros aspectos con incidencia ambiental: auga, enerxía, ruído, espazos verdes e paisaxismo, presenza de biotopos, redución de impactos das aves... Achegando suxestións de solución asumibles en tempo e custe.

🔄 **Destinatarios:** 2º e 3º ciclo de primaria, secundaria e bacharelato.

🔄 **Nº de participantes:** 25 (1 grupo/aula). Máximo 2 quendas por día.

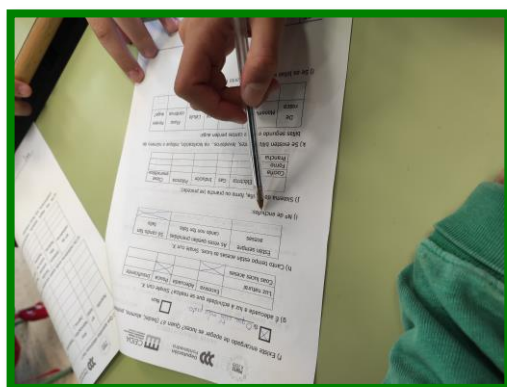
🔄 **Duración:**

- Opción 1: 50 minutos actividade teórica (explicación de como facer a ecoauditoría).
- Opción 2: 90 minutos actividade teórica e práctica (explicación e recollida de datos do centro asesorando sobre a súa continuidade).

🔄 **Necesidades de material do Centro:** Ordenador e proxector.

🔄 **Observacións:** É precisa a colaboración da dirección do centro para coñecer os consumos e datos sobre a xestión dos residuos.

No caso da Opción 2 a parte práctica é una primeira recollida de datos, o proceso completo ten que facerse posteriormente no centro entre o alumnado e o profesorado. É una actividade para desenvolver ao longo do curso escolar.

ACTIVIDADES DEMOSTRATIVAS

Charla + Demostración:

Residuos Con-Ciencia – Reciclaxe de aceite para facer xabón

🌱 **Contido:** Actividade teórico-práctica. Charla seguida dun obradoiro no que o educador coa colaboración puntual do alumnado fai unha demostración da reciclaxe de aceite usado realizando xabón artesanal, do que cada participante levará a súa mostra.

O residuo do aceite precisa dunha recollida específica, evitando os problemas que causa cando se mestura con outras fases, xa sexa nos biorresiduos, fracción resto ou, peor aínda, nas augas residuais.

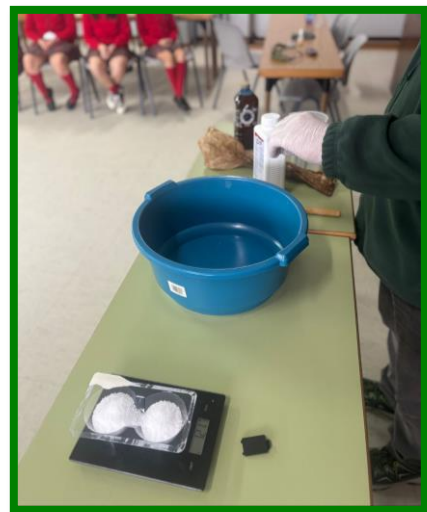
A actividade aborda o aceite dende unha perspectiva química, fisiolóxica (como alimento) e económica (como materia prima), insistindo no seu correcto manexo.

🌱 **Destinatarios:** 2º e 3º ciclo de primaria, secundaria e bacharelato.

🌱 **Nº de participantes:** 25 (1 grupo/aula). Máximo 2 quendas por día.

🌱 **Duración:** 90 minutos por quenda.

🌱 **Necesidades de material do Centro:** 1 litro de aceite usado e filtrado por cada quenda/aula. Mesas para a colocación do material, toma de auga próxima. Pizarra dixital ou ordenador e proxector.

Charla + Demostración:

Residuos Con-Ciencia – Ciclo da auga e depuración

- 🌱 **Contido:** Actividade teórico-práctica. Charla seguida da demostración do funcionamento dunha EDAR (Estación Depuradora de Augas Residuais).
Visión global do ciclo da auga e as súas alteracións, achegando pautas e ideas para contribuír á súa correcta xestión dende o ámbito cotiá. Apoiado por pequenas demostracións para ilustrar os principios descritos.
A maqueta da EDAR axuda a visualizar e entender a complexidade destas instalacións e dos procesos implicados: pretratamento, filtración, sedimentación e floculación.
- 🌱 **Destinatarios:** 2º e 3º ciclo de primaria, secundaria e bacharelato.
- 🌱 **Nº de participantes:** 25 (1 grupo/aula). Máximo 2 quendas por día.
- 🌱 **Duración:** 50 minutos por quenda.
- 🌱 **Necesidades de material do Centro:** Mesas para a colocación do material, toma de auga próxima. Pizarra dixital ou ordenador e proxector.

Charla + Demostración:

Residuos Con-Ciencia – Microcompostaxe na aula

♻️ **Contido:** Actividade teórico-práctica que permite visualizar e entender conceptos e procesos, tanto físico-químicos como biolóxicos, relacionados cos residuos urbanos.

Charla seguida dun obradoiro práctico no que o educador coa colaboración do alumnado constrúe un pequeno composteiro para observar a evolución do mesmo (medición de diferentes parámetros: volume, masa, temperatura) durante varias semanas na aula.

♻️ **Destinatarios:** 2º e 3º ciclo de primaria, secundaria e bacharelato.

♻️ **Nº de participantes:** 25 (1 grupo/aula). Máximo 2 quendas por día.

♻️ **Duración:** 50 minutos por quenda.

♻️ **Necesidades de material do Centro:** Mesas para a colocación do material. Ordenador e proxector.

PROGRAMA PONTEAZERO CURSO 2026-2027
FORMULARIO DE SOLICITUDE DE PARTICIPACIÓN

Centro			
Localidade			
Persoa de contacto		Cargo	
Teléfono de contacto		Mail	
Observacións			
Horario do centro e horario de recreos			

Actividade solicitada	Curso Aula	Nº participantes	Datas preferentes

Eu, _____
en calidade de, _____
do Centro antes citado, e na data indicada, confirmo a solicitude desta actividade.

Asinado

Data: _____